

U S N E S E N Í

Zvláštní senát zřízený dle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, složený z předsedy JUDr. Pavla Simona a soudců JUDr. Marie Žiškové, JUDr. Michala Mazance, JUDr. Romana Fialy, JUDr. Pavla Pavlíka, a Mgr. Ing. Radovana Havelce, rozhodl o návrhu **České správy sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5 na rozhodnutí kompetenčního sporu mezi ní a **Městským soudem v Praze** jako soudem v občanském soudním řízení a dalších účastníků sporu vedeného u Obvodního soudu pro Prahu 4, pod sp. zn. 28 C 97/2015, o 13 375 Kč: žalobkyně **České správy sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, a žalované **MONETA Money Bank, a.s.**, se sídlem Vyskočilova 1422/1a, Praha 4,

t a k t o :

- I. **Příslušný** vydat rozhodnutí ve věci žaloby o vydání bezdůvodného obohacení ve výši 13 375 Kč, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4, pod sp. zn. 28 C 97/2015, **je soud.**
- II. Usnesení Městského soudu v Praze čj. 39 Co 135/2016 - 67 ze dne 25. 5. 2016, **se ruší.**

O d ů v o d n ě n í :

Návrhem doručeným Obvodnímu soudu pro Prahu 4 dne 5. 3. 2015 se žalobkyně (Česká správa sociálního zabezpečení) domáhala, aby tento obvodní soud uložil žalované povinnost k vydání bezdůvodného obohacení ve výši 13 375 Kč, které mělo vzniknout v důsledku neoprávněné výplaty důchodu na bankovní účet zemřelé paní M. H. za období od 8. 6. 2014 do 7. 7. 2014, byť jmenovaná dne 19. 5. 2014 zemřela. Žalovaná žalobkyni sdělila, že tento přeplatek na důchodu nelze vrátit, neboť na účtu není dostatek finančních prostředků. Zároveň žalobkyni poskytla výpis z předmětného účtu, ze kterého vyplynulo, že přeplatek žalovaná použila po úmrtí majitelky účtu na úhradu vlastních pohledávek, konkrétně na vyrovnání kontokorentního úvěru zemřelé. Žalobkyně tvrdí, že žalované tak mělo vzniknout bezdůvodné obohacení v žalované výši, neboť se jako majitelka peněžních prostředků na uvedeném účtu obohatila, jestliže přijala plnění, pro které nebyl žádný právní důvod.

Obvodní soud pro Prahu 4 rozsudkem ze dne 25. 1. 2016, čj. 28 C 97/2015 - 41 žalobě vyhověl. Městský soud v Praze k odvolání žalované usnesením ze dne 25. 5. 2016, čj. 39 Co 135/2016 - 67 rozsudek obvodního soudu zrušil, řízení zastavil (výrok I.) s tím, že věc po právní moci postoupil České správě sociálního zabezpečení (výrok II.) a výrokem III. rozhodl o nákladech řízení. Dle názoru odvolacího soudu brání projednání věci nedostatek pravomoci soudu. Městský soud dospěl k závěru, že ve věci se jedná o vztah mezi žalobkyní jako

orgánem sociálního zabezpečení a osobou oprávněnou disponovat s peněžními prostředky na účtu oprávněného dle § 64 odst. 5 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Žalobkyně vyplácela jednotlivé splátky důchodu zemřelé paní M. H. jako příjemkyni dávky, takto jí plnila i v období od 8. 6. 2014 do 7. 7. 2014. Městský soud s odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 4. 2006, sp. zn. 33 Odo 1149/2004, vyslovil, že rozhodný je charakter vztahu, z něhož bylo plněno. Bezdůvodné obohacení získané plněním bez právního důvodu musí mít vždy základ v občanskoprávních vztazích, smrtí příjemce dávky se nemůže změnit vztah vzniklý mezi příjemcem dávky a orgánem sociálního zabezpečení na základě zákona č. 582/1991 Sb., o organizace a provádění sociálního zabezpečení, na vztah občanskoprávní.

Žalobkyně (Česká správa sociálního zabezpečení) po postoupení věci (jako orgán sociálního zabezpečení) dne 27. 6. 2016 podala návrh, kterým se domáhá, aby zvláštní senát zřízený zákonem č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, rozhodl, který orgán je kompetentní vydat rozhodnutí „ve věci žaloby o vydání bezdůvodného obohacení“; v návrhu žalobkyně popřela svou pravomoc rozhodnout ve věci.

Zvláštní senát rozhoduje o kompetenčním sporu podle skutkového a právního stavu ke dni svého rozhodnutí (srov. č. 485/2005 Sb. NSS). O samotné podstatě sporu uvážil takto:

Ustálená rozhodovací praxe zvláštního senátu vychází z právního názoru vysloveného v usnesení ze dne 30. 6. 2006, čj. Konf 132/2005 - 7, ve kterém zvláštní senát rozhodl, že *„je-li podání podle svého označení i obsahu žalobou na vydání bezdůvodného obohacení, přísluší rozhodovat o něm soudu v občanském soudním řízení. Soud nemůže popřít svou pravomoc jen proto, že podle jeho názoru by se měl žalobce domáhat sporné částky za použití prostředků správního (resp. daňového) řízení.“*

Zvláštní senát z uvedeného závěru vycházel v téměř totožné věci s věcí nyní projednávanou (usnesení ze dne 15. 12. 2011, čj. Konf 70/2011 - 16). Žalobkyně (Česká správa sociálního zabezpečení) se v této věci domáhala, aby okresní soud uložil žalovanému povinnost k vydání bezdůvodného obohacení, které mělo vzniknout v důsledku neoprávněných výplat důchodu zemřelému otci žalovaného. Zvláštní senát uvedl, že podání žalobkyně je nepochybně žalobou na vydání bezdůvodného obohacení. Rovněž odkázal i na usnesení, ve kterém Nejvyšší soud vyslovil názor, že vychází-li žalovaný nárok ze skutkových tvrzení, že bylo poskytnuto plnění jinému, aniž by mezi účastníky existoval odpovídající smluvní vztah, a dovozuje-li se tak vznik závazkového vztahu z bezdůvodného obohacení, je dána pravomoc soudů v civilním řízení (usnesení ze dne 27. 2. 2008, sp. zn. 33 Odo 1532/2005). Na straně žalovaného pak musí být osoba, jejíž majetková sféra se rozšířila neoprávněným nabytím prospěchu.

V témže usnesení zvláštní senát dále vyslovil, že ustanovení zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, upravující vztahy z bezdůvodného obohacení nijak neodlišují situace, bylo-li mezi stranami plněno na základě domnělého titulu z oblasti veřejného či soukromého práva, a není tak důvodu soudu upírat právo posouzení, zda právní titul z oblastí veřejného práva byl či nebyl dán, neboť ustanovení § 135 o. s. ř. výslovně počítá s možností, aby si soud učinil úsudek o otázkách, o nichž jinak přísluší rozhodovat jinému orgánu (odkázal přitom na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 1. 2011, sp. zn. 28 Cdo 4410/2010). Obdobně rozhodl zvláštní senát i v usnesení ze dne 27. 10. 2015, čj. Konf 22/2015 - 18.

V projednávané věci není důvodu, aby se zvláštní senát od vysloveného principu odklonil. Podání žalobkyně k Obvodnímu soudu pro Prahu 4 není pouze formálně označeno jako žaloba na vydání bezdůvodného obohacení; návrh žalobkyně i materiálně směřuje k vyvolání sporu před obecnými soudy. Není z něj zřejmé, že by jím žalobkyně hodlala uplatnit svoji veřejnoprávní pravomoc a rozhodnout o povinnosti žalovaného vrátit splátku důchodu dle § 65 odst. 5 zákona

o důchodovém pojištění, nebo dle § 118a odst. 1 zákona o organizaci sociálního zabezpečení. Jeho podstatou naopak je, že se žalobkyně po žalované domáhá vydání plnění, které měla žalovaná přijmout bez právního důvodu.

V řízení o vydání bezdůvodného obohacení, jak vyložil Nejvyšší soud v usnesení ze dne 12. 1. 2011, sp. zn. 28 Cdo 4410/2010, je třeba zkoumat, zda bylo poskytnuto majetkové plnění, zda existoval odpovídající právní titul pro jeho poskytnutí a zda tím došlo na cizí úkor k majetkovému prospěchu z bezdůvodného obohacení povinné osoby, a vznikl tak v souladu s ustanoveními § 451 a § 489 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (resp. nyní s § 2991 odst. 1 a § 1723 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník), závazkový vztah, jenž je vztahem občanskoprávním, a tedy podléhající pravomoci civilních soudů dle § 7 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“). To, že částku považovanou za bezdůvodné obohacení žalobkyně uhradila na účet vedený u žalované dle zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, nic nemění na povaze její žaloby a v ní tvrzeného nároku.

Žalobkyně tedy u civilních soudů neusilovala o to, aby rozhodly o vrácení splátky důchodu podle veřejnoprávních předpisů, nýbrž aby jí ve smyslu § 2991 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, přiřkly částku, o niž se žalovaná podle jejího názoru bezdůvodně obohatila. Z toho plyne, že názor městského soudu, pokud popírá svou pravomoc, není správný. Rozhodovat o takové žalobě totiž civilním soudům přísluší, a proto zvláštní senát rozhodl tak, jak je ve výroku uvedeno.

Z vyložených důvodů zvláštní senát rozhodl, že příslušným k vydání rozhodnutí ve věci je obecný soud v občanském soudním řízení; zvláštní senát proto kromě výroku o příslušnosti zároveň zrušil usnesení městského soudu, kterým tato pravomoc byla popřena.

Pravomocné rozhodnutí zvláštního senátu je podle § 5 odst. 5 zákona o rozhodování některých kompetenčních sporů závazné pro strany kompetenčního sporu, účastníky řízení, v němž spor vznikl, pro správní orgány [§ 4 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního] i soudy. Dále bude tedy Městský soud v Praze pokračovat v řízení o odvolání žalované.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně 15. února 2017

JUDr. Pavel Simon
předseda zvláštního senátu